

2. — VI. — 9.

BIJLAGE E.

Verslag omtrent de verrichtingen van de schepen en vaartuigen van oorlog over het tijdvak
van 1 Juni 1923—1 Juni 1924.

In aansluiting met hetgeen daarover in het bij de vorige begrooting gevoegd verslag is medegedeeld, wordt omtrent de verrichtingen van schepen en vaartuigen van oorlog het volgende vermeld:

Op 1 Juni 1923 bevonden zich in Oost-Indië 1 pantserschip (Hr. Ms. *De Zeven Provinciën*) en 6 torpedootjagers (*Bulhond, Jakhals, Lynx, Hermelijn, Vos* en *Panter*). Van de Indische militaire marine waren aldaar aanwezig 5 onderzeeboten (*K I, K III, K IV, K V* en *K VI*), 2 flottieljevaartuigen (*Mataram* en *Koetei*), 5 mijnenleggers (*Assahan, Serdang, Siboga, Hercules* en *Pro Patria*), benevens 3 opnemingsvaartuigen (*van Gogh, van Doorn* en *Tydeman*).

Van deze schepen waren in dienst: 1 pantserschip, 3 torpedootjagers, 4 onderzeeboten, 1 flottieljevaartuig, 4 mijnenleggers, terwijl de opnamewerkzaamheden het in dienst houden van 3 opnemingsvaartuigen eischten.

Gedurende het verslagjaar werd de zeemacht in Oost-Indië versterkt door de uitzending van Hr. Ms. depotschip voor onderzeeboten *Pelikaan* met de onderzeeboten *K II, K VII* en *K VIII* in September, welke vaartuigen op 11 December te Sabang aankwamen, en door de uitzending van Hr. Ms. onderzeeboot *K. IX*, welke boot den 13den Mei aldaar arriveerde.

Hr. Ms. pantserschepen *Tromp* en *Heemskerck* maakten verschillende oefeningsreizen met adelborsten en jeugdige schepelingen, en wel:

de beide schepen te zamen naar Noorwegen van 17 Juli tot 7 Augustus, op welke reis Bergen en Trondhjem werden aangedaan;

Hr. Ms. *Tromp* naar de Middellandsche Zee van 2 October tot 8 Maart; aangedaan werden Algiers, Port Mahon, Nice, Ajaccio, Tunis, Palma, Malaga, Napels en Barcelona; verder liep het schip nog te Bastia binnen tot het verlenen van assistentie bij het blussen van den brand aan boord van het Nederlandsche stoomschip *Rijperkerk*; gedeeltelijk had

deze reis plaats in vereeniging met Hr. Ms. *Heemskerck*, welke bodem daartoe op 5 Januari uit Nederland vertrok; laatstgenoemd schip liep 1 Maart te Marseille binnen tot het aan boord nemen van Z. K. H. den Prins der Nederlanden en het overvoeren van Z. K. H. naar Barcelona en vervolgens van Puerto de Pasajas naar Nederland, alwaar Hr. Ms. *Heemskerck* 26 Maart aankwam;

Hr. Ms. *Tromp* naar de Canarische eilanden van 1 Mei tot 19 Juni, op welke reis Santa Cruz en Las Palmas werden aangedaan en op de terugreis Bordeaux werd aangehouden.

Hr. Ms. torpedoot Z 3 vertegenwoordigde in September de Nederlandsche Regeering in Frankrijk te Boulogne-sur-Mer bij de aldaar gehouden „Semaine du poison”.

Hr. Ms. torpedooten Z 3 en Z 4 maakten van 20 Mei tot 5 Juni een oefeningsreis naar Skandinavië, waarbij Horten en Gothenburg werden aangedaan.

Op 1 Juni 1924 waren in Nederland in dienst:

Hr. Ms. *Tromp* en *Heemskerck* (oefenschepen);

Hr. Ms. *Gelderland* (vuurleiding- en artillerie-instructieschip);

de wachtschepen *Buffel* (Vlissingen) en *Koningin Emma der Nederlanden* (Willemsoord);

de instructieschepen *van Speyck* (Willemsoord), *Schorpioen* en *Nautilus* (Gorinchem);

de pantserboot *Gruno*;

de mijnenleggers *van Meerlant* en *Hydra*;

Hr. Ms. *Triton* en *Vulcanus* als politiekruisers;

de torpedooten Z 3 en Z 4;

de onderzeeboten O 4, O 6, O 7, O 8 en K X;

de depotschepen voor onderzeeboten *Cornelis Drebbel* en *Vali*;

het bergingsvaartuig voor onderzeeboten;

een mijnenlegger, eenige torpedooten, kanonneerboten en kleine vaartuigen, toegevoegd aan het Koninklijk Instituut voor de Marine, wacht- en opleidingschepen.